

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ
КАМІТЭТАЎ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ПРАЛЕТАРЫЎ УСІХ КРАЇН. ЯДНАЙЦЕСЯ!

ГАЗЕТА ўЗНАГОРДЖАНА
ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ
ВЯРХОўНАГА САВЕТА
БССР

1986

5

ЧЭРВЕНЯ

№ 20 (1506)

ВЫДАЕЦЦА З 1922 ГОДА

СЕСІЯ... СЕСІЯ... СЕСІЯ...

ЗАЛІКОЎКУ, КАЛІ ЛАСКА!

У даўнія часы, калі паляўнічы браў стрэльбу і накіроўваўся з ёю на палаванне, знаёмы жадалі яму ўслед «Ні пуху, ні пер'я!» Маўляў, каб на тваім шляху не было ніякай перашкоды, якая б магла паўплываць на трапнасць тваіх выстралаў і каб ты вярнуўся дамоў не з пустым паляўнічым мяшком.

Што магло аб'яднаць студэнта з паляўнічым? Напэўна, тое, што ён, калі надыходзіць пара сесіі, бярэ залікоўку і з ёю

гарачай пары, — гаворыць бібліятэкар універсітэцкай бібліятэкі Л. В. Маеўская. — Аформлена выстаўка кніг «У дапамогу дыпломніку», на відным месцы — праграмы і метадычныя дапаможнікі па розных вучэбных курсах, партыйныя дакументы. Думаю, што ўмовы для падрыхтоўкі да сесіі ў бібліятэцы самыя спрыяльныя.

Па вечарах у інтэрнаце замест размоў аб кінафільме і пра любімую футбольную ка-

ны графік задачы залікаў і экзаменаў. У камсамольскіх групах прайшлі сходы, на якіх галоўным пытаннем было пытанне падрыхтоўкі і добрай здачы сесіі, — расказвае намеснік дэкана географічнага факультэта І. П. Галай. — Спадзяёмся, што вынікі ў гэтай сесіі будуць самыя лепшыя.

А перад дзвярыма аўдыторыі — не сціхаючыя спрэчкі, размовы. Хвалююцца студэнты і выкладчыкі, нашы бацькі і...

САЛІДАРНЫЯ З САВЕЦКІМ НАРОДАМ

замежныя грамадзяне, якія вучацца ў СССР. Яны выступілі са Зваротам да ўрадаў і народаў свету, у якім выказалі шчырае спачуванне пацярпеўшым у выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС, іх сем'ям, працоўным калектывам і ўсім саветскім людзям.

У падпісанні Звароту ўдзельнічалі і замежныя студэнты, якія вучацца ў БДУ імя У. І. Леніна. І у прыватнасці замежныя грамадзяне з Ірака, КНДР, Афганістана, Індыі — студэнты філалагічнага факультэта. Яны правялі суботнікі па добраўпарадкаванню Мінска. Заробленыя сродкі пералічылі ў фонд дапамогі пацярпеўшым.

С. ШАПРАН,
студэнт філалагічнага
факультэта.

ГОДУ МІРУ

прывячаўся інтэрнацыянальны вечар дружбы, які адбыўся на географічным факультэце. Ён быў не зусім звычайным: яго ўдзельнікі размаўлялі і спявалі толькі на замежных мовах.

Госцяй вечара была выкладчыца-стажор Сюзан Пармінтэр (Вялікабрытанія), якая выступіла перад студэнтамі, адказала на іх пытанні, расказала аб сваёй краіне і аб тым, што сумленныя яе суайчыннікі жадаюць жыць у згодзе з усімі народамі свету.

Ініцыятарамі правядзення вечара сталі выкладчыкі кафедры замежных моў.

С. САБІЛА,
Л. СУРВІЛА,
студэнткі факультэта
журналістыкі.

НА НАРАДЗЕ

сакратароў партыйных бюро факультэтаў разгледжаны і абмеркаваны Праект ЦК КПСС «Асноўныя накіраваныя перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне». Вырашана абмеркаванне праекта правесці ва ўсіх партыйных, камсамольскіх і прафсаюзных арганізацыях універсітэта.

Т. РУДКОЎСКАЯ.

ФАРМІРУЕЦЦА

інтэрнацыянальны лагер працы і адпачынку «Любань». Жадаючыя могуць падаць заяву ў камітэт камсамола ўніверсітэта.

С. СЯРГЕЕЎ.

таксама ідзе ў дарогу — здаваць экзамены. І сёння, як і раней, мы чуем: «Ні пуху, ні пер'я!» — словы, якія ляцяць наўздагон экзаменуемаму як пажаданне выцягнуць самы шчаслівы білет і атрымаць самую лепшую адзнаку.

Так, гаворка пойдзе аб ёй, гэтай магутнай сіле, што прымушае нават самых заўзятых гультаёў паразумнець і пачаць вучыцца, што пераблытае амаль усе жыццё студэнта: ноч раптам ператвараецца ў дзень, каляровыя сны — у жудасныя кашмары. Набліжаецца сесія. Спачатку цывольна. «А калі яшчэ той чэрвень!» — бесклапотна гаворым мы ў сакавіку. Але час ідзе. Красавік, май... і тут мы заўважаем, як у адзін момант знікаюць з бібліятэчных паліц падручнікі і кнігі, што ціха адпачывалі там доўгі семестр. Чытальныя залы раптам становяцца такімі маленькімі, што няма магчымасці трапіць туды ўсім жадаючым.

— Работнікі бібліятэкі вельмі адказна рыхтаваліся да гэтай

манду ўсё часцей чуюцца звычайныя, але па-ранейшаму таямнічыя словы: «Залік, экзамен».

І нічога не зробіш. Прышла сесія — трэба яе сустракаць. Добра тым, хто рыхтаваўся да гэтай сустрэчы з самага пачатку.

У Марыны Макарэвіч, студэнткі IV курса механіка-матэматычнага факультэта, у залікоўцы толькі добрыя і выдатныя адзнакі.

— Калі ў цябе моцныя веды, якія паступова былі атрыманы на працягу ўсяго семестра, а не ў перадсесійнай гарачцы, то ў добрых выніках на экзаменах сумнявацца не прыходзіцца, — такога меркавання прытрымліваецца Марына.

А ў каго не было нават часу думаць пра экзамены? І раптам, як снег на галаву: «Сесія? Што рабіць? Рыхтавацца! І ўдзень, і ўначы... Можна яшчэ абыйдзецца?» Але сесія не спрыяе такім сябрам. А калі ім і шанцуе на першым экзамене, то няхай не радуецца — гэта выпадкова і ненадоўга.

Ідзе сесія... Вы заўважылі, якімі рознымі зрабіліся вокны ў інтэрнаце? Маўклівыя і шэрыя раней, яны адразу ажывіліся, загаманілі... Дзе, скажыце, яшчэ, калі не ў «ліфіёрцы», можна падрыхтавацца да заліку? І самыя невырашальныя праблемы абмеркаваць ля акна. Толькі абавязкова каб было яно адчынена. Павявы свежага ветрыку, яркае сонца — рашучы настрой.

А калі ад гор падручнікаў і канспектаў ужо будзе мільгацець у вачах, калі зразумееш, што яшчэ трохі і ўсё ў галаве пераблытаецца, — тады хто-небудзь возьме ў рукі гітару, і ты зразумееш, што павінен атрымаць перамогу ў барацьбе з сесіяй.

Асаблівы настрой у гэтыя дні пануе і ў факультэцкіх дэканатах.

— Яшчэ задоўга да пачатку сесіі на факультэце быў складзе-

IV курса юрыдычнага факультэта.

— У мінулым семестры, — гаворыць стараста групы Мікалай Насановіч, — уся наша група добра здала экзамены, усе атрымалі стыпендыю. Можна таму, што ўсе хварэлі і хваляваліся не толькі за свае адзнакі, але і за адзнакі кожнага таварыша. Спадзяёмся, што і ў гэтым семестры дружба і ўзаемная дапамога будуць спрыяць нашаму агульнаму поспеху.

...Узносіцца над залікоўкай рука экзаменатара. І ты, затаіўшы дыханне, спрабуеш здагадацца, якая ж там будзе адзнака?

Ідзе сесія... Няхай табе, студэнт, на ўсім яе шляху спадарожнічае поспех!

М. ЗАГОРСКАЯ,
студэнтка факультэта
журналістыкі.
Фота В. КАРАЛЯ.

СЕСІЯ... СЕСІЯ... СЕСІЯ...

...ЯК АБ ХЛЕБЕ НАДЗЁННЫМ

Хто ты, студэнт канца XX стагоддзя? Чым жывеш? Пра што марыш? Які клопат турбуе цябе?

Я таксама студэнт, і нярэдка думаю пра тое, што можна зрабіць, каб гадзі вучобы ў ВНУ сталі лепшымі гадамі нашага жыцця, каб з яе сцен мы выйшлі сапраўднымі майстрамі сваёй справы.

Пачнём з таго, што ўсе мы калісьці былі абітурыентамі.

ЁСЦЬ МЕРКАВАННЕ

УСТУПНЫЯ ЭКЗАМЭНЫ

...У АУДЫТОРЫІ поўная цішыня. Строгая камісія. Уваходзіць чарговы юнак або дзяўчына. Уздрыгваючы, рука цягнецца да прамавугольных аркушаў паперы, якія раскладзены на стала. І вось ён, білет! Шчаслівы? А можа не?

Чаму так часта экзамены параўноўваюць з латарэяй? А хіба гэта не так? Чаму пра пытанні аднаго білета кажуць «Шанцце людзям» і пры гэтым выдзяляюць яшчэ адну групу — «Як добра, што гэты білет дастаўся не мне».

Чаму ж нельга зрабіць білеты роўнымі па цяжасці? І тут патрэбна абавязкова ўлічыць, ці ёсць у чалавека прызначэнне. Ці абгрунтавана яго імкненне трапіць іменна ў гэту ВНУ сапраўднай любоўю да гісторыі, літаратуры, фізікі? А на месца пры чалавек. Веды ёсць, і даволі моцныя. А ў іншых такіх ж і яшчэ ў дадатак поўнае раўнадушша да выбіраемай прафесіі...

Пра рэформу экзаменаў спрачаюцца даўно. Прапановы, напрыклад, зрабіць экзаменатарам толькі машыну, увесці ў камісію вопытнага псіхолога. Ёсць сумненні ў неабходнасці падрыхтоўчага аддзялення, узнікаюць прапановы аб паляпшэнні работы завочных курсаў. Але, на жаль, пакуль што ўсё гэта носіць характар маналогі...

ЛЕКЦЫЯ: «ЗА» І «СУПРАЦЬ»

Паспяхова здадзены ўступныя экзамены. У кішэні — студэнцкі білет. Спакойна ляжыць залічэнка. Будні. Яны ўклікаюць у сябе многае. Просты пералік фактаў студэнцкага жыцця заняў бы не адзін аркуш. Але адзін з самых галоўных — адносіны студэнта да лекцыі.

Што па гэтым пытанню мяркуе студэнт?

І. ДРАПУН, студэнт I курса факультэта журналістыкі: — Ці заўсёды выкладчык умее зацікавіць аўдыторыю, ці заўсёды ён суб'яднік, які здольны нават самы складаны матэрыял растлумачыць да-

можна пазбегнуць гэтага? Я думаю, можна. Патрэбна рэарганізаваць існуючую ў большасці ВНУ лекцыйна-сесійную сістэму. Напрыклад, павялічыць колькасць семінараў. Пры гэтым патрэбна скараціць састаў акадэмічных груп, каб у адказе прымала ўдзел найбольш колькасць студэнтаў. Прыйдзецца павялічыць выкладчыцкі састаў.

Вынік: студэнт будзе рыхтавацца на працягу ўсяго семестра, рыхтавацца фундаментальна, палепшыцца якасць ведаў. Тады, відаць, з'явіцца магчымасць ліквідаваць заліковую сесію, а экзамэнацыйную звесці да таго, каб, кіруючыся вынікамі семінараў, выкладчык змог выставіць агульную адзнаку, задаўшы пры неабходнасці студэнту некалькі дадатковых пытанняў.

Час для семінараў з'явіцца, калі звесці ролю лекцыі да таго, каб даць студэнту асноўныя напрамкі самастойнай работы, гэта значыць прачытаць уводную лекцыю, растлумачыць значэнне курса, парэкамендаваць літаратуру. Патрэбны і праблемныя лекцыі, абмеркаванне якіх павінна стаць сапраўдным дыспутам!

Пры такіх новаўвядзеннях з'явіцца стымул для сапраўд-

ЗЫХОДЗЯЧЫ з асаблівай ролі журналістыкі ў жыцці грамадства, партыя надае вялікае значэнне падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы журналісцкіх кадраў. А гаворачы пра якасць іх падрыхтоўкі, нельга не гаварыць пра асноўную форму навучання — пра лекцыі. Педагагічная практыка ў гэтай галіне налічвае звыш 60 гадоў. З 1921 года, калі быў створаны Дзяржаўны інстытут журналістыкі, прыйшлі новыя формы выкладання матэрыялу.

У святле рашэнняў XXVII з'езда КПСС, новай рэдакцыі Праграмы партыі цяпер востра стаіць пытанне павышэння якасці лекцый, якія чытаюцца будучым журналістам. Належыць зрабіць усё магчымае, каб развіць самастойнае мысленне, абудзіць моцнае жаданне ў студэнтаў глыбока засвойваць навуковыя веды. Будучыя журналісты павінны валодаць ґрунтоўнымі ведамі ў канкрэтных галінах: прамысловасці, сельскай гаспадарцы, прапагандзе, культуры і г. д.

На факультэтах і аддзяленнях журналістыкі нашай краіны найбольш распаўсюджанымі з'яўляюцца два спосабы выкладання матэрыялу: гэта, па-першае, растлумачальна-ілюстрацыйны, які лічыцца

Вырашэнне праграмы задач паскарэння сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны патрабуе карэннага паляпшэння прафесійнай, марксісцка-ленінскай падрыхтоўкі спецыялістаў. Кваліфікацыя, кампетэнтнасць кадраў і іх высокая грамадзянская адказнасць у многім вызначаюць маштабы і тэмпы навукова-тэхнічнага прагрэсу, інтэнсіфікацыі народнай гаспадаркі. Перабудова вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі, намечаная рашэннямі XXVII з'езда КПСС, — адна з неадкладных, важнейшых задач развіцця грамадства на сучасным этапе.

(З Праекта ЦК КПСС «Асноўныя напрамкі перабудовы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне»).

най самаадукацыі, з якой студэнта пакуль што не вельмі ладзіць, а таксама для таго, каб абавязкова ўсе вучыліся без зрываў.

традыцыйным метадам чытання лекцыі. І, па-другое, праблемны, які актыўна развіваецца ў апошні час.

Пры традыцыйным навучанні карыстаюцца агульнапрынятым планам чытання лекцыі ў адпаведнасці з праграмай таго або іншага курса. Выкладчык, кіруючыся праграмай, імкнецца вычытаць лекцыю па ўсіх тэмах растлумачальна-ілюстрацыйным метадам. Пры праблемным чытанні выкладчык вызначае канкрэтныя актуальныя аспекты тэматычнай або практычнай тэмы.

Напрыклад, «Публіцысты лінскай школы аб журналістыцы як відзе творчасці». У гэтым выпадку лектар павінен сам шмат папрацаваць над праблемай, сабраць і аб'яднаць выказванні А. В. Луначарскага, Н. К. Крупскай, П. М. Леяшынскага і іншых аб журналістыцы і публіцыстыцы. Супаставіць іх з сучаснымі даследаваннямі па гэтым пытанню. Выкладчык прыбягае да праблемна-тэарэтычнага выкладання вучэбна-пазнавальнага матэрыялу. Як правіла, пры такім выкладанні рэзка ўзрастае ўзровень увагі студэнтаў да закрэпленых праблем, значна актывізуецца і мысленне.

Дацэнт, прафесар павінны самі надзіваць глыбока ведаць увесь курс гісторыі беларускай дзяржавы, сузалежнасць яго асобных частак, іх праблем. Акрамя таго, падрыхтоўка і чытанне праблемнай лекцыі патрабуе ад выкладчыка глыбокага ведання новых праблем, якія існуюць у сучаснасці, крыніцы літаратуры па курсу.

ЛЕКЦЫЯ — ПРАБЛЕМНАЯ

Журналістыка — адна з важнейшых сфер грамадскага жыцця. Яна актыўна ўплывае на ўсе бакі дзейнасці грамадства. «Без журналісцкага апарату, — пісаў У. І. Ленін, — ні адзін масавы рух абыйсця не можа ў колькі-небудзь цывілізаваанай краіне».

ВЕДАМ — ЯКАСЦЬ!

Выкладчык павінен валодаць дараваннем даследчыка, які можа правільна ацаніць з'явы і факты гісторыі ў святле марксісцка-ленінскага вучэння, дапасоўваючы іх да запатрабаванняў дня. І плюс да гэтага — веданне сумежных курсаў аднаго вучэбнага плана. Гэта дае магчымасць, па-першае, пазбегнуць дубіравання, па-другое, дасканала вызначыць мэты свайго прадмета, яго месца ў агульным вучэбным працэсе.

У праблемнай лекцыі мае сэнс спыняцца не на ўсіх пытаннях, прадугледжаных праграмай курса, а толькі на самых важных, недастаткова распрацаваных у падручніках і вучэбных дапаможніках. Пры гэтым галоўнае пытанне аналізуецца глыбока, з прыцягненнем апошніх даных у навуцы гэтай галіны. Вылучэнне астатніх пытанняў даручаецца студэнтам.

Безумоўна, праблемная лекцыя магчыма толькі пры надзвычайна высокай якасці падручнікаў і дапаможнікаў. Не магло быць і размовы аб праблемных лекцыях, скажам, па гісторыі журналістыкі і гісторыі партыйна-савецкага друку адразу пасля Вялікай Айчыннай вайны на нашым факультэце, калі аўтар артыкула быў сам студэнтам. Тады ўвесь курс гісторыі журналістыкі і партыйна-савецкага друку чытаў Г. С. Акулаў, які меў вялікі стаж практычнай работы. Чытаў ён па канспекце, мы стараліся заканапектаваць як мага больш, бо падручнікаў па курсу не было.

Зразумела, Гаўрыла Сяргеевіч карыстаўся традыцыйным растлумачальна-ілюстрацыйным метадам. Іншая справа цяпер, калі выкладчык мае і падручнікі, і вучэбны дапаможнікі па гісторыі журналістыкі, партыйна-савецкага друку, гісторыі беларускай журналістыкі.

Безумоўна, праблемная лекцыя, як і традыцыйная, павінна чытацца свабодна, без заглядавання ў канспект, з выкарыстаннем прыёмаў аратарскага майстэрства. Лектар павінен валодаць жывым і вобразным словам, умець імправізаваць. Толькі старанная падрыхтоўка дае магчымасць педагогу прачытаць праблемную лекцыю на адпаведным узроўні. Праблемная лекцыя павінна ўцягваць студэнтаў у калектыўны пошук адказаў на розныя пытанні гісторыі. Студэнты ў гэтым выпадку павінны імкнуцца да самастойнага навуковага пошуку пад кіраўніцтвам выкладчыка.

Напрыклад, лектарам прачытана лекцыя «Партыйна-савецкі друк у перыяд індустрыялізацыі і калектывізацыі сельскай гаспадаркі (1926 — 1932 гг.)». Ён падрабязна спыняецца на праблеме ўзнікнення новых форм газетнай работы ў гэты час. Астатнія ж пытанні студэнты самастойна вывучаюць у час аналізу газетных падшывак.

У выніку такой работы яны значна ўзбагацілі свае веды аб друку таго часу. Пры гэтым яны параўналі формы газетнай работы, якія з'явіліся тады (грамадскія агляды, перадачкі, выязныя рэдакцыі) з формамі, якімі карыстаюцца сучасныя СМІП, і прыходзіць да вываду, што многія з іх выкарыстоўваюцца і цяпер, а асобныя — засталіся ў гісторыі. Студэнт V курса Ігар Зыбайла даследаваў дзейнасць газеты «Звязда» гэтага перыяду. Яго выступленне на семінары было надзвычай глыбокім. Яно зацікавіла ўвесь курс. Сам жа Ігар атрымаў вялікае задавальненне ад даследавання. Напісаў выдатную курсавую работу, якая перарасла ў дыпломную.

Тэрмін «праблемная лекцыя» мае два галоўныя аспекты: праблемнае навучанне і навучанне па праблеме. Аб сутнасці першага ішла гаворка вышэй. Другі аспект, навучанне па праблеме, абзначае адну і тую ж сутнасць, але метады выкладання матэрыялу адрозніваюцца ад папярэдняга. Тут лектар карыстаецца доказна-аналітычным метадам навучання, выкарыстоўвае свой вопыт работы, вопыт журналістаў-практыкаў, публіцыстаў лінскай школы. Напрыклад, па спецыяльнаму курсу «Публіцысты лінскай школы» лектар выдзяляе праблему — «Палемічнае майстэрства публіцыстаў лінскай школы». Лектар разглядае асаблівасці палемічнага майстэрства В. В. Вароўскага, В. Д. Бонч-Бруевіча, К. С. Ерамеева і іншых. Іменна тут выкладчык прыбягае да доказна-аналітычнага спосабу выкладання матэрыялу. Ён звяртае ўвагу студэнтаў на агульныя прыёмы палемікі, якімі карысталіся палемікі У. І. Леніна, а таксама акцэнтуюе ўвагу на своеасаблівасці палемічнага майстэрства кожнага з іх. Паколькі лектар выкарыстоўвае навіны даследавання ў гэтай галіне, лекцыя сама павінна заахвоціць слухачоў да азнаёмлення з новай літаратурай і паглыбленага самастойнага даследавання прыёмаў палемікі прадстаўнікоў лінскай школы і сучасных журналістаў. Іменна ўцягненне студэнтаў у пошук ісціны шляхам самастойнага даследавання — важнейшы шлях да павышэння педагагічнага ўздзеяння на слухачоў. Студэнты працягваюць пры такім чытанні зацікаўленасць у выбранай галіне ведаў і пад кіраўніцтвам педагога даследуюць тую або іншую праблему, што дапамагае ім у будучай рабоце.

У сістэме агульнай падрыхтоўкі журналісцкіх кадраў нашай краіны важнае месца павінны заняць праблемныя лекцыі як эфектыўны метад навучання, які можа значна павысіць якасць ведаў.

Р. БУЛАЦКІ,
загадчык кафедры гісторыі журналістыкі, прафесар.

А. ПАЛЫНСКІ,
студэнт факультэта журналістыкі.

Прырода Беларусі... у 5-ці тамах

АПОШНІ, ПЯТЫ ТОМ Энцыклапедыі прыроды Беларусі нядаўна атрымалі яе падпісчыкі. Том змяшчае 15084 артыкулы. Тэматычна яны размяркоўваюцца наступным чынам: 2921 артыкул прысвечаны расліннаму свету, 2063 — жывёльнаму, апісанню рэк, азёр, вадасховішчаў і іншых водных аб'ектаў — 2354, пытанні аховы прыроды і прыродакарыстання — больш за 2350, фізіка-геаграфічным аб'ектам і прыродзе асобных рэгіёнаў Беларусі — 1173, карысным выкапням, геалагічнай будове і тэктанічным структурам — 2203. Больш за 1500 артыкулаў расказваюць пра клімат, астранамічныя і іншыя прыродныя з'явы, пра навуковыя даследаванні і прыродазнаўчыя установы. 391 артыкул прысвечаны даследчым прыроды і краязнаўцам нашай рэспублікі. Энцыклапедыя багатая на ілюстрацыі: 2736 каляровых ілюстрацый на ўклеях, каля 4 тысяч

чорна-белых унутрытэкставых ілюстрацый і карт. 19 уклеек каляровых карт.

Энцыклапедыя прыроды Беларусі ў 5-ці тамах на сённяшні дзень з'яўляецца самым грунтоўным даведнікам па прыродзе нашага краю. Рашэннем спецыялізаванага органа ЮНЕСКА — Праграмы Арганізацыі Аб'яднаных Нацый па навакольнаму асяроддзю (ЮНЕП) у 1984 годзе выдавецтва БелСЭ за папулярнасцю і прапаганду ідэй ў 5-томнай энцыклапедыі прыроды Беларусі і іншых энцыклапедычных выданнях адзначана сярэбраным медалём.

На аснове матэрыялу пяцітомніка выдавецтвам падрыхтавана да друку і ў 1986 годзе выйдзе ў свет на рускай мове аднатомная папулярная Энцыклапедыя «Прырода Беларусі», у якой будзе змешчана больш за 5 тысяч артыкулаў.

Т. РУДКОЎСКАЯ.

СТУДЭНЦКАЯ РЭЦЭНЗІЯ

СІЛА ДРУКАВАНАГА СЛОВА

Кожны дзень стаіць перад намі новыя задачы, звязаныя з рашэннем эканамічных і сацыяльных праблем, з камуністычным выхаваннем працоўных. Адна з галоўных роляў у іх вырашэнні належыць сродкам масавай інфармацыі і прапаганды. Ад іх патрабавецца павышэнне эфектыўнасці, узмацненне дзейнасці друкаванага слова. Гэтым праблемам перыядычнага друку і прысвечана выйшаўшая ў гэтым годзе ў выдавецтве «Універсітэцкае» кніга «Эфектыўнасць партыйнай публіцыстыкі», напісаная прафесарамі і выкладчыкамі кафедры тэорыі і практыкі савецкай журналістыкі БДУ імя У. І. Леніна.

Кніга складаецца з шасці раздзелаў. «Ключавое пытанне сучаснай журналістыкі» — такая назва першага раздзела. У ім аўтар В. І. Дубовік разглядае праблему дзейнасці і эфектыўнасці друку. Ён піша, што прэса аказвае пэўнае ўздзеянне на ход грамадскіх спраў, на сучасную сацыяльную палітыку, фарміруе ідэалогію. У гэтым раздзеле ёсць і вызначэнне паняццяў «дзейнасць» і «эфектыўнасць», указваецца на іх розніцу, гаворыцца аб рэзультатыўнасці прэсы.

Далейшае развіццё тэмы знайшло сваё адлюстраванне ў раздзеле «Сіла станаўчага прыкладу». Яго аўтар Л. М. Асінская звяртае ўвагу чытача на адзін з важнейшых метадаў эфектыўнага ўздзеяння друкаванага слова на сацыяльныя працэсы — сілу станаўчага прыкладу, прапаганду перадавога вопыту на старонках беларускіх газет.

Эфектыўнасць друку цесна звязана з развіццём крытыкі. Але для таго, каб крытыка была дзейснай, патрэбна зыходзіць з пазіцыі прынцыповасці і аб'ектыўнасці. Яна павінна быць канкрэтнай, дакладна адрасаванай. Гэту ідэю развівае І. І. Беленькі ў раздзеле «Крытыка: яе адрасы і ўздзеянне».

«Публіцыстыка заклікана не толькі ўзрушаць розум, стымуляваць мысленне, але і ўздзейнічаць на пачуццё людзей... Пры эмацыянальным успрыняцці думак і рэкамендацый, якія знаходзяцца ў друкаваных тэк-

стах, эфектыўнасць і дзейнасць публіцыстыкі рэзка ўзрастаюць. Як спецыфічны від літаратуры, — піша Б. В. Стральцоў, — публіцыстыка не існуе па-за жанрамі... У раздзеле «Эмацыянальна-вобразны патэнцыял» ён раскрывае сутнасць эфектыўнасці і дзейнасці мастацка-публіцыстычных жанраў і ў прыватнасці нарыса і фельетона, якія атрымалі асаблівае папулярнасць сярод чытачоў.

Е. Л. Бондарова працягвае размову пра крытыку, толькі тэма яе гутаркі — крытыка мастацка-публіцыстычная — у раздзеле «Сілавое поле творчасці». Аўтар падкрэслівае ідэалагічнае значэнне крытыкі, акцэнтуючы ўвагу на павышэнні яе баявасці, партыйнай прынцыповасці.

Заканчваецца кніга раздзелам «У лютэрку сацыялогіі», у якім А. Т. Манаеў прыводзіць вынікі сацыялагічных даследаванняў, якія пераконваюць, што трэба імкнуцца «выходзіць за межы свайго асабістага вопыту, апэратыўна змяняць якасныя характарыстыкі класовай інфармацыі, вызначаць актуальныя прыярытэты сацыяльна-інфармацыйнай палітыкі, арыентуючы яе на перапынны ўзрастаючы ўзровень сацыяльнага і культурнага развіцця савецкіх людзей».

Кніга ахоплівае шырокае кола аспектаў тэмы «Эфектыўнасць партыйнай публіцыстыкі».

ВАСІЛІУ ГЕОРГІЯ,
студэнтка факультэта
журналістыкі.

АРЫЕНЦІР

ВОПЫТ

ПРАўДА. У яе перад усімі дактрынамі, ідэямі, фальсіфікацыямі ёсць адна нязменная перавага: яна — праўда. Няхай самая суровая, бязлітасная, гор-

глыбленняя і абвастрэнняя супярэчнасцей капіталізму на імперыялістычныя стадыі яго развіцця. Яна пачалася з ваеннага сутыкнення імперыялістычных

дзейным становішчы... Змагаліся да апошняга патрона... Дарогой цаной прыйшлося заплаціць нямецкай арміі за горад, які аказаўся ўжо па-за лініяй фрон-та».

Але і тут узнікаюць самыя неверагодныя тэорыі. Напрыклад, некаторыя былыя фашысцкія генералы лічаць, што прычынай разгортвання масавага парты-

ГІСТОРЫІ

ВУЧЫЦЬ

занскага руху стала непадрыхтаванасць фашысцкай арміі да барацьбы супраць партызан?!

Партыйнае падполле і партызанскі рух у крывым лютэрку буржуазнай гісторыяграфіі, праўда і хлусня аб пераможнай місіі Савецкіх Узброеных Сіл і безагаворачнай капітуляцыі Германіі, тэндэнцыйны падыход да ацэнкі рашаючай ролі Савецкага Саюза ў разгроме фашысцкай Германіі, выкрыванне буржуазных фальсіфікацый кіруючай ролі КПСС у Вялікай Айчыннай вайне, гістарычная рэальнасць і буржуазныя версіі аб заканчэнні другой сусветнай вайны, яе выніках і ўроках — такое шырокае кола пытанняў ахоплівае кніга К. К. Германа «Праўда гісторыі супраць хлусні аб вайне».

Ёсць у гэтай кнізе і яшчэ адно вельмі важнае месца. «Замест заключэння», — піша аўтар. — Аб сучасных прэтэндэнтах на сусветнае ўладаранне». Суданосны падзеі больш чым саракагадовай даўнасці з сучаснасцю яскрава сведчаць аб агрэсіўнай палітыцы імперыялізму ва ўсе часы.

У наш час, калі ідэалогія фашызму зноў набывае прыхільнікаў у шэрагу капіталістычных дзяржаў, асабліва ў ФРГ і ЗША, калі ў Заходняй Германіі і Японіі ўзмацняецца рэваншысцкі настрой, крайне важна яшчэ і яшчэ раз сказаць аб чалавечанавіснасці, агрэсіўнай сутнасці фашызму...

Кніга К. К. Германа — гэта не толькі развенчванне буржуазных фальсіфікацый гісторыі, гэта яшчэ і заклік, заклік звяртацца да вопыту гісторыі, якая вучыць: для таго, каб забяспечыць мір, патрэбны ўзгоднены і актыўныя дзеянні ўсіх міралюбівых сіл супраць агрэсіўнага, авантурысцкага курсу імперыялізму.

А. МАТУСЕВІЧ.

НА ТВАЮ КНІЖНУЮ ПАЛІЦУ

кая, але яна праўда. Нам няма чаго хаваць: за гады вайны СССР страціў 20 мільёнаў чалавечых жыццяў і каля 30 працэнтаў нацыянальнага багацця. «У нашы дні хто-ніхто на Захадзе заклікае нас не звяртацца да мінулага, забыцца на гісторыю, — піша аўтар ва ўступе. — Робіцца гэта для таго, каб, па-першае, не прыцягваць увагу да вялікай пераможнай місіі савецкага народа і заваяванага ім аўтарытэту ў свеце і, па-другое, прыглыбшы, замаўчаць злачынствы фашызму, імперыялізму перад чалавецтвам».

«Вайна, а не мір нараджаецца камунізмам», — паклёпніцкі заяўляе амерыканскі саветолаг Луіс Фішар. Перад аўтарам кнігі стаіць задача высветліць як фальсіфікатаў марксісцка-ленінскага палажэння аб вайне, так і буржуазных ідэолагаў, якія выдумваюць самыя неабгрунтаваныя прычыны ўзнікнення другой сусветнай вайны. Сярод іх заходнегерманскія гісторыкі Г.-А. Якабен, І. Фест, англійскія Х. Трэвар-Ропер, Батлер, амерыканскія С. Сульцбергер, Ч. Болен.

«Другая сусветная вайна ўзнікла як заканамерны вынік па-

дзяржаў, сярод якіх найбольш агрэсіўнай была фашысцкая Германія, якая рыхтавала вайну, абавіраючыся на дапамозу манопалістаў заходніх дзяржаў, і ў першую чаргу ЗША...» — вось праўда, без якой гісторыі не абысціся.

І далей, прыводзячы шэраг фактаў і неабвержанах доказаў, К. К. Герман раскрывае сапраўдную сутнасць падрыхтоўкі гітлераўскай Германіяй вайны супраць СССР і развенчвае міфы аб «савецкім экспансіянізме» і «прэвентывнай вайне». Аўтар таксама крытыкуе фальсіфікацыі аб пачатковым перыядзе Вялікай Айчыннай вайны і ўзнікненні антыгітлераўскай кааліцыі, аб адкрыцці другога фронту ў Заходняй Еўропе.

Здавалася б, усяму свету добра вядомы гераізм і стойкасць савецкіх людзей у гады вайны. Нават у выразна антысавецкай кнізе заходнегерманскага аўтара Паўля Карэла «Вайна Гітлера з Расіяй» ёсць радкі вымушанага прызнання: «У Магілёве, які апынуўся ў тыле нямецкіх войск, працягваліся лютыя баі... Яны працягвалі змагацца ў безна-

ПАЗЫЎНЫЯ ТРЭЦЯГА ПРАЦОЎНАГА

НАГЛЕДЗЯЧЫ на тое, што ў студэнтаў зараз самая гарачая пара — сесія, байцы будатрада «Рытм» юрфака знаходзяць час для

рэпетыцый праграмы агітбрыгады.

Фота В. КАРАЛЯ.

ФІЗКУЛЬТУРА СПОРТ

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА

І ЎПЕРШЫНЮ — МЕДАЛІ

ПРАЙШЛІ спаборніцтвы па лёгкай атлетыцы ў праграме Спартакіяды ўніверсітэта. Стала ўжо традыцыяй спрэчка за чэмпіёнскае званне паміж юрыдычным і фізічным факультэтамі. І на гэты раз яна не перарвалася, але новае — бы-

ло: пераможцаў чакалі не толькі граматы, але і сапраўдныя медалі.

Па скачках у вышыню першымі былі К. Шахлевіч — 2 метры (5 курс, ФПМ) і Л. Білінова — 1 м 65 см (3 курс, ФПМ).

З вынікам 15 м 30 см А. Драздоўскі (5 курс, радыёфізічны факультэт) перамог у спаборніцтвах па штурханню ядра.

Адкрыццём турніру стаў ку-

бінец Хорхе Альварада. Высокая фізічная падрыхтоўка дазволіла яму ўдзельнічаць у забеггах на 1500 м, 5000 м і ў эстафеце на 800 м. У апошніх дзвюх дыстанцыях ён стаў пераможцам.

А вось камандныя вынікі: I — юрфак, 359 ачкоў, II — фізфак, 352 ачкі, III — ФПМ, 284,5 ачкі.

НА ЗДЫМКАХ: на дыстанцыі — Хорхе Альварада; медалі заваявалі мацнейшыя; Т. Баярку (IV курс, ФПМ) віншуе Л. Артамонава з перамогай пасля забегу на 400 м.

А. МАКСІМАЎ,
студэнт факультэта
журналістыкі.

Фота АУТАРА.

ТЫСЯЧА І АДЗІН РЭЦЭПТ ТВАЙГО АДПАЧЫНКУ

Вышэй гор могуць быць толькі людзі

А РАШЭННЕ ПРЫЙШЛО не адразу. Нават недзе страшнавата было ісці ў секцыю альпінізму, якая працуе пад кіраўніцтвам Андрэя Карцава ў нас ў БДУ. Пайшла...

Ох, гэтыя незвычайныя трэніроўкі! Ну і што, калі сэрца, здаецца, выскачыць з грудзей, а ты ўпарта, крок за крокам (іначай адстанеш) бяжыш за «ветэранамі». Яны табе: «Трэба. Жанчыны значна выносливей мужчын. Асабліва не падымай ногі, будзе лягчэй». І далей бягу след у след. А ў галаве толькі і ўяўляецца ўся траса — парк Горкага (яго ж яшчэ і аббегчы неабходна), оперны і (ух, шчасце!) «Журавінка». А там — звычайная размінка. Прыемна адпачыць, падцягнуцца. І дзіўны яе фінал: нечага лезем па каменнай сцяне. Кажуць, трэба. А навошта? Там жа, хоць яшчэ і не бачыла, зусім іншыя скалы, горы. А тут — мерзнуць ад халодных каменных рукі, пальцы не трымаюць, ногі ўсё часцей саслізгваюць з так званых зацпака, і ты, не даходзячы некалькіх метраў, ляціш уніз і са здзіўленнем глядзіш на «ветэранаў», якія лёгка і ўпэўнена «гуляюць» па сцяне.

Заканчэнне трэніроўкі — у зале. Заканчваецца звычайна ці практыкаваннямі на бярвяне (трэба ж развіваць пачуццё раўнавагі), ці яшчэ больш незвычайна — на «шведскай» сценцы. Раней не ўяўляла, што столькі віртуозных практыкаванняў можна выконваць на ёй. Размінаецца ўсё — пачынаючы з кон-

чыкаў пальцаў ног і заканчваючы пальцамі рук. Лажанне на хуткасць, прычым яно павінна быць плаўным, цікавае відовішча. Вось дзе з захапленнем успамінаеш продкаў чалавека і зайздросціш іх лёгкасці. Аднак калі рабіць усё правільна, то атрымаецца прыгожа і спрытна.

І ўсё ж трэніроўкі выклікалі з кожным разам усё часцей пачуццё непаразумення: навошта? Часткова адказаць на гэтае пытанне дапамог першы выезд на скалы. Стукваюць колы, музыка, усмешкі сяброў — пастанавыя спадарожнікі дарогі. І вось мы на месцы. Вёска Дзяненшчы Жытомірскай вобласці. Рэчка, цудоўны лес і невялікая скальная сцяна, прыкладна 20 метраў вышыні. Усё гэта выглядала б звычайна, калі б не тузін падвешаных у розных месцах вярэвочак і гэтыя людзі, што то карабкаюцца, то бягуць па сцяне. І дзіўныя назвы маршрутаў: «мокрая шчыліна», «ёжык», «люстэрка». Іх у першую чаргу асвойваюць навічкі. А вось ужо «шлямбурная сценка», «касава шчыліна», «кіль». Пра іх з павягай гавораць нават тыя, хто тут не першы раз. Недастатковасць падрыхтоўкі тут адчуваецца вельмі востра. Ды і першае пачуццё страху нялёгка пераадолець, высока ж! Іменна тут упершыню мы па-сапраўднаму адчулі плячо сябра, бо ў яго руках — тваё жыццё.

І ўсё ж першае знаёмства са скаламі не дало адказу на настойлівае пытанне: навошта? Навошта ўзбірацца на гэтыя скалы?

Можна не мае сэнсу гэтае скалалажанне, можна толькі час губляем і матэрыяльныя рэсурсы, і без таго небагацця, каб на некалькі дзён з'ехаць ад гарадскога шуму?

І вось вясновы, але ўжо поўны сонечных пырскаў Крым, з хвалямі, якія налятаюць на берагавую гальку, з мяккацю цёплага лета, якое ўжо ў красавіку адчуваецца ў паветры. І зноў трэніроўкі. Яны неабходны, бо без добрага скалалаза наўрад ці атрымаецца добры альпініст.

Усё ж вышэй гор могуць быць толькі людзі. У гэтым пераканаў мяне альпінісцкі лагер. Трапіць туды не зусім проста. Для атрымання пачуцця неабходна здаць нарматывы ГПА, неабходны пэўныя тэарэтычныя веды.

Скалалажанне — незвычайны від спорту, дзе ёсць тыя ж спаборніцтвы, але няма відовішчаў. Спорт, дзе кожны выхад — непрадбачаны цяжкасці, якія прырода падносіць людзям, дзе кожны крок поўны навізна ўражанняў, дзе радасць перамогі, перамогі над сабой, ахоплівае ўсю тваю істоту, калі ты стаіш на вяршыні. Гэты спорт усё больш і больш кліча, прыцягвае да сябе. Шлях да вяршыні бывае нялёгкім, калі снег і дождж засцілаюць вочы, калі колькі мокрай вяршыні замяраюць у руках, калі прымусіш сябе зрабіць яшчэ адзін крок, нялёгкі крок да вяршыні. Але гэта адыходзіць, а застаецца прыгажосць вышыні і надзейнае плячо таварыша.

І зноў мы ідзем туды, дзе можна пазнаць новае, складанае, незвычайнае, дзе можна ўбачыць прыгажосць, вечнасць, пазнаць сябе, пераадолець сябе — вось логіка нашых крокаў да вяршыні. Мы — шчасліўцы! Мы — часцінка гэтага руху, руху да вышыні! А. ПЕКАР, студэнтка факультэта журналістыкі.

«Давайце сябраваць...»

З НАШАЙ ПОШТЫ

У МЯНЕ адно пытанне да таварышаў па ўніверсітэце: чаму многія студэнты не бываюць на занятках па фізкультуры? Мы маладыя, і каму, як не нам, неабходна займацца фізкультурай, спортам, павышаць трэніраванасць, умацоўваць сваё здароўе. Напрыклад, шмат студэнтаў з міжнароднага аддзялення факультэта журналістыкі наогул ні разу не былі на стадыёне, у спортзале. А ў нашым распараджэнні добрыя спартыўныя збудаванні, якія знаходзяцца побач з інтэрнатам. Аднак... яшчэ мала хто рэгулярна займаецца фізкультурай. Прыклад сапраўднага сяброўства са спортам паказваюць асобныя нашы студэнты. Хацелася б, каб іх колькасць павялічылася.

РАБІ АРЭФ МАХМУД,
студэнт факультэта
журналістыкі.

ЦВЯРОЗАСЦЬ —

НОРМА ЖЫЦЦЯ

СПОРТ — СУПРАЦЬ АЛКАГОЛЮ

АЛКАГОЛЬ адмоўна ўздзейнічае не толькі на разумовыя якасці чалавека, але і на мускульную сілу, хуткасць рэакцыі. Яшчэ вопыты І. М. Сечанава, выдатнага рускага фізіёлага, пацвердзілі думку аб тым, што алкаголь затрымлівае працэс паглынання кіслароду эрытрацытамі. Недахоп кіслароду ў крыві вядзе да мускульнай слабасці і маруднай рэакцыі.

Выпіты алкаголь праз 4 секунды аказваецца ў кішэчніку, а потым паступае ў кроў і з яе токам дасягае галаўнога мозгу. Калі канцэнтрацыю алкаголю прыняць у крыві за 100, то ў мозгу яна будзе — 150, а ў пачонцы — 120. Дзякуючы сваім хімічным якасцям алкаголь пранікае ў тлшчавыя клеткі, якімі асабліва багаты мозг. Ён літаральна вымывае з іх тлшч і трывала застаецца там на 15—20 сутак.

Спортсмену перш за ўсё неабходны моцная воля, настойлівасць, мэтанакіраванасць. Валавы чалавек можа пераадолець любыя цяжкасці і перамагчы вопытных сапернікаў. Алкаголь жа паралізуе волю, таму самы моцны атлет, які скарыстаў спіртное, можа даволі хутка страціць магчымасць мабілізавацца да перамогі.

Спорт і фізічная культура павінны займаць асноўнае месца ў барацьбе з п'янствам. Спортсмены закліканы заўсёды паказваць асабісты прыклад цвярозага і здаровага ладу жыцця, напоўненага працай, вучобай і настойлівымі трэніроўкамі.

Умелае выкарыстанне прыродных дароў — чыстага паветра, сонца і вады — загартоўвае арганізм. Спорт і розныя віды турызму выдатна ўмацоўваюць здароўе, робяць чалавека бадзёрым, моцным і жыццярадасным.

Ці магчыма параўнаць алкагольны дурман з захапляючым радасным пачуццём, якое мы перажываем, калі імчым на лыжах па снежнаму дывану? А як прыемна выйсці на адпачынак у зялёны лес, на поўныя грудзі падыхаць свежым паветрам, напоўненым кіслародам, пахам траў і дрэў.

Чым больш маладых людзей далучыцца да актыўнага і здаровага адпачынку на прыродзе, пазнае захапляючую радасць спартыўнай барацьбы, тым хутчэй п'янства канчаткова адыйдзе ў мінулае.

І. КУРЛОВІЧ,
учач.

ВЯСЕЛЫ АЛОВАК

БЕЛАРУСКІ
УНІВЕРСІТЭТ

Мінская паліграфічная фабрыка
«Красная звезда» МВПА імя Я. Коласа.

5 чэрвеня 1986 г.
АТ 07243. Зак. 698.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 72-73.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
В. П. БАРАБ'ЕЎ.